

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z GEOGRAFII W KLASIE V

1. Kontrakt z uczniami.

- 1) Każdy uczeń jest zapoznany na początku roku szkolnego z wymaganiami, kryteriami oceniania oraz sposobami sprawdzania osiągnięć z geografii.
- 2) Obecność ucznia na lekcjach jest obowiązkowa, każda nieobecność na nich zobowiązuje ucznia do uzupełniania przerobionego materiału.
- 3) W razie uzasadnionej potrzeby nauczyciel stwarza uczniowi szanse nadrobienia braków na konsultacjach indywidualnych lub grupowych w terminie ustalonym z nauczycielem.
- 4) Ocenianie bieżącej wiedzy i umiejętności dokonywane jest systematycznie w różnych formach w warunkach zapewniających obiektywność oceny.
- 5) Informacje o osiągnięciach i niepowodzeniach są przekazywane uczniowi na bieżąco w czasie lekcji i na konsultacjach, rodzicom w czasie konsultacji lub na zebraniach za pośrednictwem nauczyciela.
- 6) Nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę ustnie.
- 7) Nieobecność na lekcji nie zwalnia ucznia z przygotowania się do lekcji i możliwości odpowiedzi.
- 8) W zależności od ilości godzin geografii zaplanowanych tygodniowo, uczeń otrzyma odpowiednią minimalną liczbę ocen:
 - 3 oceny przy jednej godzinie tygodniowo,
 - 4 oceny przy dwóch godzinach tygodniowo,
- 9) Uczeń ma prawo być nieprzygotowanym do odpowiedzi ustnej bez usprawiedliwienia jeden raz w półroczu. O powyższym fakcie uczeń jest zobowiązany poinformować nauczyciela na początku lekcji w czasie czynności porządkowo-organizacyjnych. W przypadku, gdy uczeń nie zgłosi na początku lekcji nieprzygotowania, uważany jest za przygotowanego do zajęć, a jego aktywność lub jej brak podlega ocenie.
- 10) Uczeń traci prawo do zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji w dniu, w którym zostały zapowiedziane: powtórzenie materiału, sprawdzian, test lub kartkówka.
- 11) Uczeń pracujący na sprawdzianie/teście/kartkówce niesamodzielnie otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości jej poprawy.
- 12) Przy wystawianiu oceny rocznej bierze się pod uwagę ocenę półroczną. Ocena roczna i końcowa nie mogą się różnić o więcej niż jeden stopień od oceny półrocznej w danym roku szkolnym.

- 13) Uczeń, który uzyskał tytuł laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim lub tytuł laureata lub finalisty ogólnopolskiej olimpiady przedmiotowej otrzymuje z tych zajęć edukacyjnych najwyższą pozytywną końcową ocenę klasyfikacyjną.
- 14) Uczeń ma możliwość poprawienia oceny rocznej w wyniku egzaminu poprawkowego. Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej są zgodne ze Statutem Szkoły.
- 15) Ocena półroczna (roczna) nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych otrzymanych przez ucznia.
- 16) Uczeń, który opuścił więcej niż 50% lekcji i nie ma podstawy do wystawienia oceny, może nie być klasyfikowany z danego przedmiotu.

- 17) Prace klasowe, testy, klasówki i inne sprawdziany z punktowanymi odpowiedziami oceniane są według następującej skali procentowej:
 - 99- 100% celujący
 - 91-98 % bardzo dobry
 - 90-76% dobry
 - 75-51 % dostateczny
 - 35-50% dopuszczający
 - do 34 % niedostateczny

- 18) Liczbę punktów wynikającą z procentowego przeliczenia zaokrągla się do jedności stosując standardowe zasady zaokrąglania liczb.
- 19) Podczas lekcji uczeń zobowiązany jest do przestrzegania porządku, zasad kultury osobistej oraz kultury słowa.
- 20) Uczeń jest zobowiązany posiadać na lekcji materiały wskazane przez nauczyciela.
- 21) Uczeń ma prawo zadawać pytania związane z tematyką lekcji lub prosić o powtórzenie tych fragmentów lekcji, które nie są zrozumiałe i oczekiwać pomocy ze strony nauczyciela.
- 22) Uczeń zainteresowany geografią ma prawo do pomocy ze strony nauczyciela w postaci wskazania dodatkowych źródeł informacji geograficznych.

2. Narzędzia sprawdzania wiedzy i umiejętności :

- 1) Sprawdziany,
- 2) testy,
- 3) kartkówki,

- 4) odpowiedź ustna,
- 5) praca domowa,
- 6) prace w zeszycie ćwiczeń,
- 7) aktywność na lekcji,
- 8) praca w grupach,
- 9) przygotowanie do lekcji –indywidualnie,
- 10) orientacja na mapie,
- 11) referaty (prace pisemne, długoterminowe, z podaniem bibliografii),
- 12) udział w konkursach (szkolnych, powiatowych, rejonowych, wojewódzkich, ogólnopolskich, akcjach o tematyce przyrodniczo-ekologicznej),
- 13) udział ucznia w projektach edukacyjnych,
- 14) wykonanie prac dodatkowych (zapropionowanych przez ucznia lub wskazanych przez nauczyciela), wynikających z zainteresowań ucznia, wiążących się z programem jak i wykraczające poza program np.: przygotowanie materiału do nowej lekcji, zorganizowanie wystawy, konkursu itp.

3. Obszary aktywności uczniów oceniane na lekcjach geografii:

- 1) rozumienie pojęć geograficznych i znajomość ich definicji,
- 2) prowadzenie rozumowań,
- 3) analizowanie tekstów w stylu geograficznym,
- 4) rozwiązywanie problemów geograficznych z wykorzystaniem dotychczasowej wiedzy,
- 5) stosowanie wiedzy przedmiotowej w rozwiązywaniu problemów geograficznych,
- 6) prezentowanie wyników swojej pracy w różnych formach,
- 7) aktywność na lekcji, praca w grupach i własny wkład pracy ucznia.

4. Kryteria ocen poszczególnych form aktywności

Rodzaj aktywności	Kryteria oceny	Zakres treści	Ocena jaką można uzyskać/ częstotliwość
Odpowiedzi ustne	Zrozumienie polecenia, zgodność wypowiedzi z tematem, zwięzłość wypowiedzi, umiejętność logicznego, pełnego wypowiedziania się, stosowanie terminologii geograficznej, interpretacji, posługiwanie się mapą i pomocami dydaktycznymi podczas wypowiedzi.	Materiał z danej partii materiału.	Ocena 1-6 / minimum jedna w półroczu.
Prace pisemne – sprawdziany/testy (trwające minimum 30 minut lub dłużej)	Zwięzłość odpowiedzi, zrozumienie poleceń, umiejętność analizy map, wykresów, tabel, diagramów itp., znajomość pojęć i faktów, tworzenie własnych informacji na podstawie materiału stymulującego.	Po każdym dziale lub po większej partii materiału	Ocena 1-6 / minimum jedna w półroczu.
Prace pisemne – kartkówki (trwające do 15)	Zwięzłość odpowiedzi, zrozumienie poleceń, umiejętność analizy map, wykresów, tabel, diagramów, znajomość pojęć i faktów, tworzenie własnych informacji na podstawie materiału stymulującego. Zagadnienia z trzech ostatnich tematów lekcji oraz zagadnienia, którymi uczniowie muszą się na bieżąco posługiwać.	Bieżące zagadnienia omawiane na lekcji	Ocena 1-5 / minimum jedna w półroczu. Nauczyciel nie musi zapowiadać kartkówki.
Praca w grupach	Akceptowanie powierzonych ról, przydzielonych prac, udział w rozwiązywaniu ewentualnych konfliktów, akceptowanie ustalonych zasad pracy w grupie, planowanie wspólnych działań, współudział w podejmowaniu decyzji, przyjmowanie odpowiedzialności z pracą, udział w dyskusji, słuchanie innych, zadawanie pytań, udzielanie odpowiedzi, uzasadnianie swojego stanowiska, utrzymanie dyscypliny podczas pracy. Umiejętność działania zgodnie ze wskazówkami nauczyciela, stosowanie zasad pracy w zespole.	Bieżący materiał	Ocena 1-5
Aktywność na lekcji	Umiejętność logicznego, pełnego wypowiedziania się, wnioskowanie, dostrzeganie prawidłowości, częstotliwość prawidłowych odpowiedzi na pytania zadawane przez nauczyciela	Bieżący materiał	Ocen 1-5

Rodzaj aktywności	Kryteria oceny	Zakres treści	Ocena jaką można uzyskać/ częstotliwość
Prace długoterminowe	Staranność wykonania pracy, dobór treści i logika wykonanej pracy, umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji, sposób zaprezentowania pracy kolegom oraz ustosunkowanie się do przedstawionych zagadnień, zdolność do zainteresowania pracą odbiorców.	Tematyka zgodna z pracą.	Ocena 1-6 / Minimum jedna w roku.
Zadania domowe w formie pisemnej - nie każda praca otrzyma ocenę	Materiał nauczania z bieżącej lekcji lub przygotowanie materiału dotyczącego nowego tematu.	Treść zadania.	Ocenie może podlegać jedna praca domowa lub wybiórczo kilka prac. Minimum jedna w półroczu. Ocena 1-5 Za brak zadania domowego uczeń nie otrzymuje oceny niedostatecznej.
Umiejętność posługiwania się mapą i innymi źródłami informacji geograficznej.	Biegłość w korzystaniu z mapy, umiejętność posługiwania się przyrządami dydaktycznymi czasopismami geograficznymi, książkami popularnonaukowymi, rocznikiem statystycznym.	Bieżący materiał.	1-5/ co najmniej jedna w roku.
Udział w konkursach/ aktywność pozalekcyjna z geografii.	W zależności od konkursu.	Zgodny z tematyką konkursu.	Za udział w konkursach szkolnych – ocena bardzo dobra z aktywności. Za udział i wysokie osiągnięcia w

Rodzaj aktywności	Kryteria oceny	Zakres treści	Ocena jaką można uzyskać/ częstotliwość
			konkursach powiatowych, wojewódzkich, ogólnopolskich– ocena celująca z aktywności.

5. Sprawdziany / testy pisemne.

- 1) Sprawdziany / testy pisemne są dla ucznia obowiązkowe.
- 2) Sprawdziany / testy pisemne zapowiadane są z tygodniowym wyprzedzeniem, nauczyciel zapisuje ołówkiem termin pracy pisemnej w dzienniku lekcyjnym.
- 3) Praca pisemna jest poprzedzona lekcją powtórzeniową do której uczeń powinien się przygotować **lub** podaniem przez nauczyciela zagadnień do sprawdzianu/testu na bazie których uczeń zobowiązany jest się do niego przygotować.
- 4) Uczeń, który był nieobecny na sprawdzianie/ teście z przyczyn usprawiedliwionych, musi przystąpić do niego w ciągu dwóch tygodni od daty powrotu do szkoły **w terminie ustalony przez nauczyciela.**
- 5) Uczeń, który był nieobecny na sprawdzianie/ teście z przyczyn nieusprawiedliwionych, przystępuje do niego w terminie nie dłuższym niż jeden tydzień od dnia powrotu do szkoły.
- 6) Uczeń ma prawo jednorazowego poprawienia oceny ze sprawdzianu lub pracy klasowej w terminie uzgodnionym z nauczycielem, nie później jednak niż w ciągu tygodnia od dnia oddania ocenionych prac. Nie przystąpienie do poprawy jest jednoznaczne z utratą możliwości poprawy.
- 7) Poprawie nie podlegają oceny z kartkówki i odpowiedzi ustnych.
- 8) Przy poprawianiu sprawdzianów lub ich pisaniu w drugim terminie kryteria ocen nie ulegają zmianie, a otrzymana ocena zostaje wpisana do dziennika. Przy wystawianiu oceny końcowej bierze się pod uwagę obydwie oceny.
- 9) Jeżeli uczeń nie pisał pracy klasowej lub sprawdzianu, ma obowiązek poddać się tej formie sprawdzenia wiedzy w terminie wyznaczonym przez nauczyciela, nie później niż dwa tygodnie od momentu powrotu do szkoły.
- 10) Jeżeli uczeń nie przystąpi do sprawdzianu lub pracy klasowej w drugim terminie, nauczyciel ma prawo sprawdzić jego wiadomości bez uzgadniania terminu
- 11) Jeżeli uczeń otrzyma niekorzystną dla siebie ocenę z pracy pisemnej, może zaliczyć materiał w ciągu jednego tygodnia, w terminie ustalonym przez nauczyciela. W dzienniku uczeń otrzymuje obok pierwszej oceny, ocenę poprawkową.
- 12) Każdy uczeń na własną prośbę ma prawo pisać sprawdzian poprawkowy (termin wyznacza nauczyciel). Do dziennika wpisywane są obydwie oceny.

- 13) Prace pisemne są sprawdzane i oddawane przez nauczyciela w ciągu 14 dni od ich napisania.
- 14) Sprawdzone i ocenione prace pisemne uczeń i jego rodzice otrzymują do wglądu:
 - a) uczniowie na zajęciach lekcyjnych na których dokonuje się analizy, omówienia i wskazania braków w opanowaniu materiału oraz wskazanie sposobów uzupełnienia wiadomości.
 - b) rodzice, na ich ustną prośbę, na spotkaniach indywidualnych i zebraniach w obecności nauczyciela uczącego tego przedmiotu w szkole.
- 15) Prace pisemnych uczniowie nie zabierają do domu.
- 16) Wszystkie prace pisemne są przechowywane przez nauczyciela do końca danego roku szkolnego.

6. Kartkówki.

- 1) Przeprowadzone są w zależności od potrzeb, nie muszą być zapowiedziane, obejmują materiał z trzech ostatnich lekcji.
- 2) Kartkówka powinna być sprawdzona i oddana uczniom w ciągu tygodnia.
- 3) Uczeń ma obowiązek wkleić kartkówkę do zeszytu przedmiotowego, dokonać w zeszycie pisemnej poprawy błędnie rozwiązanych na niej zadań i przedłożenia jej do podpisu rodzicom.
- 4) Nieobecność ucznia na kartkówce nie zobowiązuje go do zaliczenia danej partii materiału.
- 5) Sprawdzone i poprawione kartkówki nauczyciel oddaje uczniom.
- 6) kartkówki oceniane są według następującej skali procentowej:

91-100%	bardzo dobry
80-90%	dobry
75-80 %	dostateczny
65-75%	dopuszczający
do 64 %	niedostateczny

7. Odpowiedzi ustne.

- 1) Uczeń zobowiązany jest do przygotowania się do każdej lekcji. Sprawdzenie wiadomości i umiejętności z ostatnich 3 lekcji może mieć formę odpowiedzi ustnej lub pisemnej.
- 2) Z odpowiedzi uczeń otrzymuje jedną ocenę.
- 3) Uczeń otrzymuje minimum jedną ocenę z odpowiedzi w półroczu.
- 4) W odpowiedzi ustnej oceniana jest:

- zwięzłość wypowiedzi,
 - umiejętność logicznego, pełnego wypowiedzania się,
 - zawartość rzeczowa i dobór treści,
 - argumentacja, wyrażanie sądów, uzasadnienie,
 - stosowanie języka geograficznego,
 - sposób prezentacji.
- 5) Przy wystawieniu oceny za odpowiedź ustną nauczyciel powinien przekazać uczniowi informację zwrotną.
- 6) Odmowa odpowiedzi ustnej przez ucznia jest równoznaczna z wystawieniem mu oceny niedostatecznej z odpowiedzi.
- 7) Wypowiedzi ustne punktowane oceną:
- 1 (ndst) – wypowiedź z poważnymi błędami merytorycznymi, niesamodzielna, pomijająca najważniejsze zagadnienia, nieznajomość podstawowych faktów geograficznych, błędy językowe.
 - 2 (dop) – wypowiedź z niewielkimi błędami merytorycznymi, niesamodzielna, niepełna, błędy językowe.
 - 3 (dst) – wypowiedź z mało istotnymi błędami merytorycznymi, niepełna, samodzielna, omówienie podstawowych zagadnień.
 - 4 (db) – wypowiedź bezbłędna, samodzielna, niepełna, uporządkowane przytaczanie faktów, poprawny język.
 - 5 (bdb) – wypowiedź bezbłędna samodzielna, swobodne operowanie faktami, integracja wiedzy z różnych dziedzin.
 - 6 (cel) – wypowiedź bezbłędna, samodzielna, wyczerpująca, swobodne operowanie faktami, widoczne zaangażowanie ucznia w proces dydaktyczny.
- Oceny od 1 do 5 mogą być rozszerzone o „+” plus, a oceny od 2 do 6 o „-” minus.

8. Sprawdzanie i ocenianie zadań w zeszytach ćwiczeń i przedmiotowym:

- 1) ćwiczenia i zeszyt przedmiotowy z geografii są obowiązkowe,
- 2) zadania w zeszytach przedmiotowym i ćwiczeniach są sprawdzane i mogą podlegać ocenianiu przynajmniej raz w półroczu,
- 3) za wykonane zadanie uczeń może otrzymać ocenę lub „+” (w zależności od stopnia trudności zadania lub sposobu jego wykonania),
- 4) brak pracy domowej zostaje odnotowany za pomocą kropki „•”.

- 5) nauczyciel ocenia w zeszytach przedmiotowym i w zeszytach ćwiczeń:
 - poprawność merytoryczną i językową wykonanych zadań,
 - systematyczność wykonywanych zadań,
 - estetykę i staranność wykonania,
 - czytelność i funkcjonowanie rozwiązań graficznych.
- 6) brak zeszytu ćwiczeń lub /i przedmiotowego, w przypadku gdy należało w nim wykonać zadanie domowe, traktowany jest jako brak zadania domowego.

9. Uczeń otrzymuje za swoje osiągnięcia w danym roku szkolnym ocenę śródroczną i roczną. Wystawia je nauczyciel na podstawie ocen cząstkowych ze wszystkich form aktywności.

10. Kryteria uzyskania oceny półrocznej i rocznej:

- 1) ocena roczna powinna uwzględniać ocenę półroczną,
- 2) ocena roczna może być podwyższona w przypadku osiągnięcia wymiernych sukcesów w konkursach geograficznych

OGÓLNE WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE Z PRZEDMIOTU GEOGRAFIA

Ocena celująca.

Uczeń:

- 1) w bardzo wysokim stopniu opanował wiedzę i umiejętności z danego przedmiotu określone w podstawie programowej rozszerzając je o wiadomości wykraczające poza program danej klasy,
- 2) formułuje oryginalne i przemyślane wnioski, hierarchizuje i selekcjonuje nabywaną wiedzę,
- 3) potrafi rozwiązywać problemy nietypowe,
- 4) jest twórczy,
- 5) rozwija swoje uzdolnienia,
- 6) samodzielnie potrafi korzystać z różnych źródeł informacji oraz biegle posługuje się zdobytą wiedzą w praktyce,
- 7) osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych i zajmuje punktowane miejsca na etapie szkolnym, powiatowym, wojewódzkim,
- 8) aktywnie uczestniczy w różnych formach współzawodnictwa i uzyskuje w nich wysokie wyniki.
- 9) prowadzi własne prace badawcze, obserwacje pod okiem nauczyciela,
- 10) wypowiada się pełnym zdaniem posługując się terminologią geograficzną i wzbogaca wypowiedź pomocami dydaktycznymi.

Ocena bardzo dobra:**Uczeń:**

- 1) uczeń w wysokim stopniu opanował treści programowe przewidziane dla danej klasy,
- 2) potrafi samodzielnie interpretować i wyjaśniać fakty i zjawiska,
- 3) chętnie wyszukuje informacje, wykorzystuje różne źródła,
- 4) nabytą wiedzę i umiejętności potrafi wykorzystać w praktyce,
- 5) uczestniczy i uzyskuje dobre wyniki w różnych formach współzawodnictwa,
- 6) rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne o dużym stopniu trudności,
- 7) umie zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach,
- 8) wykazuje dużą samodzielność,

Ocena dobra:**Uczeń:**

- 1) poprawnie i samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne,
- 2) umie samodzielnie pracować z materiałem źródłowym i podręcznikiem,
- 3) ustnie i pisemnie stosuje terminologię typową dla danego przedmiotu,
- 4) rozwiązuje typowe problemy z wykorzystaniem metod oraz różnorodnych źródeł informacji,
- 5) dostrzega i wyjaśnia związki zachodzące pomiędzy różnymi procesami na ziemi dzięki swoim wiadomościom rozumie większość materiału,
- 6) dobrze wykorzystuje swoje wiadomości do rozwiązywania nowych problemów pod kierunkiem nauczyciela,
- 7) rozwiązuje zadania nietypowe,
- 8) potrafi korzystać ze źródeł informacji pod kierunkiem nauczyciela.

Ocena dostateczna:**Uczeń:**

- 1) opanował treści podstawowe niezbędne w dalszej nauce,
- 2) z minimalną pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe problemy,
- 3) analizuje podstawowe zależności,
- 4) przejawia własną inicjatywę,
- 5) rozumie treści określone programem nauczania,

- 6) próbuje porównywać, wnioskować, zajmować stanowisko.
- 7) jest w stanie robić dalsze postępy i rozwiązywać zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności,
- 8) potrafi korzystać z różnych źródeł informacji pod kierunkiem nauczyciela.

Ocena dopuszczająca:

Uczeń:

- 1) opanował treści konieczne, obejmujące najniższy zakres wiadomości i umiejętności ujęty w podstawie programowej,
- 2) ma braki w podstawowych wiadomościach, lecz przy pomocy nauczyciela potrafi je nadrabiać,
- 3) przejawia gotowość do przyswajania nowych wiadomości i poprawy ocen niedostatecznych,
- 4) podporządkowuje się instrukcjom nauczyciela i współpracuje z nim
- 5) potrafi rozwiązywać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności, często z pomocą nauczyciela.

Ocena niedostateczna:

Uczeń:

- 1) nie opanował treści koniecznych, przewidzianych w minimum programowym,
- 2) ma duże braki w podstawowych wiadomościach, nawet z pomocą nauczyciela nie potrafi ich nadrobić,
- 3) nie przejawia gotowości do przyswajania nowych wiadomości,
- 4) nie podporządkowuje się instrukcjom nauczyciela i nie współpracuje z nim,
- 5) nie korzysta z form pomocy uzupełnienia braków edukacyjnych stworzonych przez nauczyciela.

PRZY DOKONYWANIU OCENY OSIĄGNIĘĆ I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIĄ UWZGLĘDNIĄ SIĘ INDYWIDUALNE POTRZEBY DANEGO UCZNIĄ

Uczniowie o rozwoju funkcji poznawczych niższej niż przeciętna.

Dostosowanie:

- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności,

- pozostawianie więcej czasu na jego utrwalenie,
- podawanie poleceń w prostszej formie,
- unikanie trudnych, czy bardzo abstrakcyjnych pojęć,
- częste odwoływanie się do konkretnego, przykładu,
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych,
- wolniejsze tempo pracy,
- szerokie stosowanie zasady pogłębienia,

Uczniowie z dysleksją rozwojową.

Dostosowanie:

- 1) Kontrolować stopień zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń, szczególnie podczas sprawdzianów (wolne tempo czytania, słabe rozumienie jednorazowo przeczytanego tekstu może uniemożliwić wykazanie się wiedzą z danego materiału).
- 2) Ze względu na wolne tempo czytania i pisanie wskazane jest wydłużenie czasu pracy ucznia.
- 3) Sprawdzanie wiadomości powinno odbywać się często i dotyczyć krótszych partii materiału. Pytania kierowane do ucznia powinny być precyzyjne
- 4) Unikać wrywania do odpowiedzi.
- 5) Dobrze jest posadzić ucznia blisko nauczyciela, dzięki temu zwiększy się jego koncentracja uwagi, ograniczeniu ulegnie ilość bodźców rozpraszających, wzrośnie bezpośrednio kontrola nauczyciela, bliskość tablicy pozwoli zmniejszyć ilość błędów przy przepisywaniu.
- 6) Uwzględnić trudności związane z myleniem znaków działań, przestawianiem cyfr, zapisywaniem itp.
- 7) Materiał sprawiający trudność dłużej utrwalac, dzielic na mniejsze partie.
- 8) Oceniać tok rozumowania, nawet gdyby ostateczny wynik zadania był błędny, co wynikać może z pomyłek rachunkowych.
- 9) Oceniać dobrze, jeśli wynik zadania jest prawidłowy, choćby strategia dojścia do niego była niezbyt jasna, gdyż uczniowie dyslektyczni często prezentują styl dochodzenia do rozwiązania niedostępny innym osobom, będący na wyższym poziomie kompetencji.

Uczniowie z zaburzeniami funkcji słuchowo –językowych.

Trudności z zapamiętywaniem nazw geograficznych. Trudności z opanowaniem systematyki (hierarchiczny układ informacji).
Zła orientacja w czasie i przestrzeni.

Dostosowanie:

- 1) uwzględniać trudności z zapamiętywaniem nazw, nazwisk, dat.
- 2) w czasie odpowiedzi ustnych dyskretnie wspomagać, dawać więcej czasu na przypomnienie, wydobyć z pamięci nazw, terminów, dyskretnie naprowadzać,
- 3) częściej powtarzać i utrzymywać materiał,
- 4) podczas uczenia stosować techniki skojarzeniowe ułatwiające zapamiętywanie.

Zaburzenie funkcji wzrokowo-przestrzennych, integracji percepcyjno-motorycznej i lateralizacji.

Trudności z czytaniem i rysowaniem map geograficznych.

Trudności z orientacją w czasie i w przestrzeni (wskazywanie kierunków na mapie i w przestrzeni, obliczanie stref czasowych, położenia geograficznego, kąta padania promienia słonecznego itp. Problemy z organizacją przestrzenną schematów i rysunków.

Dostosowanie:

- 1) Wprowadzać w nauczaniu metody aktywne, angażujące jak najwięcej zmysłów (ruch, dotyk, wzrok, słuch),
- 2) Używać wielu pomocy dydaktycznych, urozmaicać proces nauczania.
- 3) Zróżnicować formy sprawdzania wiadomości i umiejętności tak, by ograniczyć ocenianie na podstawie pisemnych odpowiedzi ucznia.
- 4) Często oceniać prace domowe.

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 5

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
1. Mapa Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji • odczytuje skalę mapy • rozróżnia rodzaje skali • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy • odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • rysuje podziałkę liniową • wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu • rozpoznaje formy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się planem miasta w terenie • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści • analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego • projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta

		<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie 	<p>ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zastosowanie map cyfrowych • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta 	
--	--	---	--	--

2. Krajobrazy Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> ○ wymienia składniki krajobrazu ○ wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy ○ wymienia pasy rzeźby terenu Polski ○ wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie ○ wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego ○ wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim ○ wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym • określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski • przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji • omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego • wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego • przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej • wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce • opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu • opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz • przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim • opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego • przedstawia wpływ łądολου na krajobraz pojezierzy • omawia cechy krajobrazu przekształconego przez 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania • porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach • wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne • wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy • prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły • przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego • przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie
---	---	--	--	---

<p>Wybrzeża Słowińskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie ○ odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim ○ wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką ○ wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką ○ wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej ○ podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy ○ określa położenie Warszawy na mapie Polski ○ wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy ○ wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską ○ wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej ○ wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską ○ wymienia gleby i główne 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego • wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej • przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej • omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji • wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr • wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego • omawia cechy pogody w górach • wymienia atrakcje turystyczne Tatr 	<p>człowieka na Nizinie Mazowieckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy • omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej • charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej • omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych • charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej • charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach • opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala 	<p>turystyki na Wybrzeżu Słowińskim</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej • opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy • omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki • opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej • charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd • przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich • opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr 	<p>Mazowieckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie • przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej • przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd • wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
--	---	--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • uprawy Wyżyny Lubelskiej ○ określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej ○ podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej ○ podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej ○ określa na podstawie mapy położenie Tatr ○ wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie 				
---	--	--	--	--

3. Lądy i oceany

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, pólkule, zwrotniki i koła podbiegunowe • wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie • wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna • wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie • porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów • wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny odkryć geograficznych ○ wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo ○ opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej • opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębią w oceanach • przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
---	---	---	---	---

4. Krajobrazy świata

<ul style="list-style-type: none">• Uczeń:• wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i>• wymienia składniki pogody• wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i>• wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi• wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi• wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej• podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji• rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i>• wskazuje na mapie strefy sawann i stepów• wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla	<ul style="list-style-type: none">• Uczeń:• wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem• odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu• wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej• omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych• omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i>• omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów• opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych• wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego	<ul style="list-style-type: none">• Uczeń:• wskazuje na mapie klimatycznej• obszary o najwyższej oraz• najniższej średniej rocznej• temperaturze powietrza• wskazuje na mapie klimatycznej• obszary o największej• i najmniejszej rocznej sumie• opadów• porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym• wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych• przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej• charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego• charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów• omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych• omawia rzeźbę terenu pustyń gorących	<ul style="list-style-type: none">• Uczeń:• oblicza średnią roczną temperaturę powietrza• oblicza różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku• oblicza roczną sumę opadów• prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych• porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów• omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych• prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej• porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry• analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie	<ul style="list-style-type: none">• Uczeń:• przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych• omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi• porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt• analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu• przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych• opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej• porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach
---	--	--	---	--

<p>sawann i stepów</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> • wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych • wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich • wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej • wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina</i> • wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry • rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry • wskazuje na mapie Himalaje • wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego • wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry • wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje • charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach • opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego • charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry • charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach 	<p>ludności</p>	
---	--	--	-----------------	--

